

Obsah

Úvod	7
1. Terminologie klimakteria a definice perimenopauzy	9
1.1 Základní terminologie podle WHO	9
1.2 Premenopauza nebo perimenopauza?	10
1.3 Definování perimenopauzy pomocí charakteristik menstruačního cyklu	11
1.4 Terminologické definice menopauzy podle IMS	13
1.5 Poznámky k definici perimenopauzy podle IMS	15
Přehled	16
Literatura	17
2. Epidemiologie perimenopauzy	18
2.1 Věk, kdy začíná perimenopauza, a faktory, které jej ovlivňují	18
2.2 Délka perimenopauzy	18
2.3 Vývoj menstruačního cyklu v závislosti na věku	19
2.4 Populační výskyt menopauzy	19
Přehled	20
Literatura	20
3. Fyziologie perimenopauzy	21
3.1 Vývoj ovariálních folikulů v závislosti na věku	21
3.1.1 Folikulární vybavení ženy	21
3.1.2 Mechanismy vyčerpání folikulů	21
3.2 Hormonální charakteristika stárnutí ovarií	22
3.2.1 Infraklinická fáze stárnutí ovarií	22
3.2.2 Fáze perimenopauzy	23
3.3 Endokrinologie menopauzálního přechodu	24
3.3.1 Fyziologie reprodukční hormonální dynamiky	24
3.3.2 Reprodukční hormonální dynamika v perimenopauze	28
3.4 Celkový pohled na hypofyzární a ovariální sekreci během perimenopauzy	30
3.5 Přechod od perimenopauzy k postmenopauze	31
3.6 Klinický obraz změn pohlavních steroidů během perimenopauzy	31
3.6.1 Myomy a endometrióza	32
3.6.2 Patologie endometria	32
Přehled	33
Literatura	33

4. Klinické známky perimenopauzy	35
4.1 Poruchy menstruačního cyklu.....	35
4.2 Vazomotorické potíže a jejich výskyt.....	35
4.3 Klasifikace posuzování tíže menopauzálních symptomů.....	36
Přehled.....	42
Literatura.....	42
5. Menopauza a zdravotní stav	44
5.1 Faktory ovlivňující zdraví v perimenopauze.....	44
5.2 Hormonální změny a fertilita.....	44
5.3 Vliv návalů horka na zdraví a kvalitu života.....	45
5.4 Psychické symptomy v perimenopauze.....	46
5.5 Riziko osteoporózy v perimenopauze.....	46
5.6 Některé údaje o osteoporóze a faktorech jejího rizika.....	47
5.6.1 Faktory rizika osteoporózy.....	47
5.6.2 Vliv osteoporózy a věku na zlomeniny.....	48
5.6.3 Typy zlomenin.....	48
5.6.4 Diagnostika osteoporózy.....	49
5.7 Kardiovaskulární riziko v perimenopauze.....	50
5.7.1 Rizikové faktory pro kardiovaskulární onemocnění.....	50
5.7.2 Estrogenní deficit a kardiovaskulární riziko.....	50
Přehled.....	51
Literatura.....	51
6. Osvěta, vzdělávání organizace péče o ženy v perimenopauze	53
Přehled.....	55
Literatura.....	56
7. Indukovaná menopauza	57
7.1 Definice a rozdělení.....	57
7.2 Důsledky a rizika ovariektomie.....	58
7.2.1 Vliv na fertilitu.....	58
7.2.2 Postkastrační syndrom.....	58
7.2.3 Vliv na sexuální funkce.....	60
7.3 Endokrinní pohled na profylaktickou ovariektomii.....	61
7.4 Prevence a léčba estrogenního deficitu.....	61
7.5 Diskuse nad profylaktickou ovariektomii.....	64
Přehled.....	65
Literatura.....	66

8.	Strategie léčby akutních symptomů perimeopauzy	67
8.1	Perspektivy v hormonální substituční terapii	67
8.1.1	Základní údaje o HRT	67
8.1.2	Parenterální aplikační formy HRT	69
8.1.3	HRT a compliance	75
8.1.4	Nízkodávková HRT	77
8.1.5	Příznivé účinky androgenů v perimenopauze.....	84
8.2	Hormonální léčba návalů	85
8.2.1	Hormonální léčba v premenopauze a v perimenopauze.....	85
8.2.2	Hormonální léčba v postmenopauze.....	87
8.2.3	Nežádoucí účinky a jejich zmírnění	88
8.2.4	Účinek progesteronu a progestinů.....	89
8.3	Antikoncepce a přechod k hormonální substituci	89
8.3.1	Orální hormonální antikoncepce.....	90
8.3.2	Nitroděložní tělísko.....	92
8.3.3	Progestinové implantáty a injekce.....	93
8.3.4	Nízkodávková perorální antikoncepce	95
8.3.5	Přechod z hormonální antikoncepce k HRT.....	96
8.4	Jiné druhy léčby estrogenního deficitu	98
8.4.1	Nehormonální léčba klimakterického syndromu.....	98
8.4.2	Selektivní modulátory estrogenových receptorů	99
8.5	Fytohormony a alternativní léčba klimakterického syndromu.....	99
8.5.1	Herbální terapie	99
8.5.2	Fytoestrogeny.....	102
8.5.3	Fytohormony	106
8.5.4	Alternativní přístup k návalům horka	111
	Přehled	115
	Literatura	116
9.	Perimenopauza a centrální nervový systém	120
9.1	Estrogeny a stárnutí	120
9.2	Psychické symptomy související s klimakteriem	120
9.3	Estrogeny a funkce mozku	121
9.3.1	Účinky estrogenů v experimentu	121
9.3.2	Neuroendokrinní účinky pohlavních steroidů.....	122
9.3.3	HRT, centrální nervový systém a kvalita života	123
9.3.4	Alzheimerova nemoc a estrogeny	125
9.3.5	Změny v psychosomatickém „well-being“ a HRT.....	127
	Přehled	127
	Literatura	128

10. Sexuální dysfunkce u žen v klimakteriu	129
10.1 Ztráta libida a její příčiny	129
10.2 Diagnostika sexuální dysfunkce v klinické praxi.....	132
10.3 Možnosti léčby sexuální dysfunkce v perimenopauze	133
10.3.1 Estrogeny a androgeny v léčbě sexuální dysfunkce.....	133
Přehled	135
Literatura	135
11. Nežádoucí účinky a rizika hormonální substituční terapie	136
11.1 Hormonální substituční terapie a nepravidelné krvácení	136
11.1.1 Incidence nepravidelného krvácení při HRT	137
11.1.2 Fyziologie normální menstruace	137
11.1.3 „Programované“ a „neplánované“ krvácení při HRT	138
11.1.4 Další příčiny nepravidelného krvácení.....	138
11.1.5 Změny endometriálních cév v premenopauze.....	139
11.1.6 Zvýšená schopnost kolapsu tkání	140
11.2 HRT a žilní tromboembolie	141
11.2.1 Epidemiologie žilní tromboembolie při HRT	141
11.2.2 Možné mechanismy spojující HRT a žilní tromboembolii	142
11.2.3 HRT při trombofilních defektech	144
11.2.4 Doporučení pro praxi	146
11.3 HRT a prsu.....	147
11.3.1 Denzita prsu a HRT	147
11.3.2 HRT a riziko karcinomu prsu	150
11.3.3 HRT po léčbě karcinomu prsu.....	153
11.4 Nadváha a obezita v perimenopauze.....	156
11.4.1 Účinek stárnutí na tělo	156
11.4.2 Tělesná hmotnost v klinické praxi.....	156
11.4.3 Co je nadváha?	157
11.4.4 Zdraví a hubnutí	158
Přehled	158
Literatura	159